

Pet godina Vojnopomorskog muzeja u Splitu

Vojnopomorski muzej osnovan je 1960. godine s ciljem da naučno istraživačkim, prosvjetnim radom doprinese afirmaciji i širenju pomorske misli i čuvanju vojno-pomorske kulture naših naroda na istočnoj obali Jadrana. Od osnutka do realizacije prve stalne muzejske izložbe protekle su nepune dvije godine. Za to vrijeme prikupljena je i muzeološki obrađena građa od koje je postavljena izložba NOB na moru. Izložba je otvorena u povodu jubilarne proslave 20-godišnjice osnutka Jugoslavenske ratne mornarice 10. septembra 1962. godine.

Izložba ima kratki uvodni i završni dio. U uvodnom dijelu na nekoliko likovno riješenih panoa sa konturama obale i otoka ispisani su bitni historijski datumi i događaji iz naše vojno-pomorske prošlosti da bi posjetioци bili informirani o vremenskim i teritorijalnim granicama djelatnosti ove ustanove, dok završni dio govori o razvoju Ratne mor-

narice poslije rata. Najveći dio prostora zauzima prikaz NOB na moru. Izloženi su originalni predmeti, modeli brodova, partizanska štampa, fotografije, fotokopije dokumenata, likovno riješeni grafikoni, geografske karte, reljefi, legende i tekstovi. Sadržaj izložbe obuhvaća slijed događaja od aprilskog rata 1941. godine, od prvih diverzija i sabotaza u splitskom brodogradilištu i ustanka u mjestu Gradac januara 1942. godine, pa do oslobođenja Istre, Trsta i Slovenskog primorja.

Izložba je skromnih dimenzija zbog malog i neprikladnog prostora, ali po reagiranju posjetilaca ona je uspjela oživjeti i osvjetliti nedavnu prošlost, potaknula je na razmišljanje o hrabrosti, snalažljivosti i heroizmu, o organiziranosti, metodama i ciljevima NOB.

Utisci koje su posjetioci izrazili upisujući ih u knjigu, govore o afirmaciji ove ustanove i o ulozi koju u odgojnom smislu ima ovaj Muzej, o potrebi da se naša vojno-pomorska kultura očuva, obradi i prezentira, o oživljavanju naše vojno-pomorske tradicije. Posjetioci se slažu da je ova muzejska izložba uspjela.

Državni sekretar za narodnu odbranu, general armije Ivan Gošnjak, zapisao je: »Smatram da je ideja o otvaranju izložbe vrlo sretna. Ova će izložba omogućiti posjetiocima da se upoznaju sa herojskim podvizima partizana mornara . . . « Admiral u penziji drug Josip Černi, komandant mornarice NOVJ od 1943. do 1945. godine, zapisao je: »Izložba veoma

lijepo i zorno prikazuje rađanje Titove mornarice i vjerno odražava zbivanja tokom NOB.

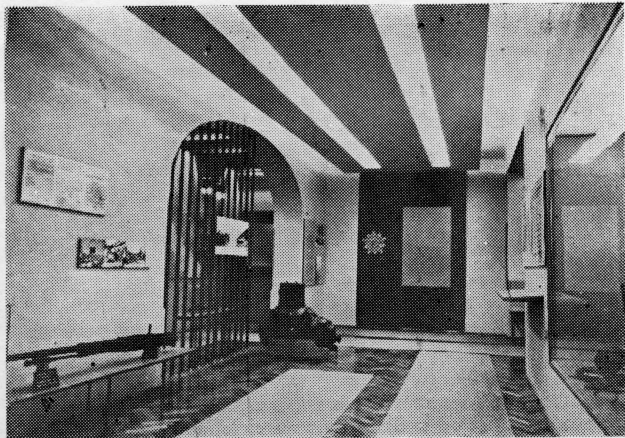
Od 10. septembra 1962. do sredine juna ove godine, Muzej je pregledalo 39.613 posjetilaca. Najviše je bilo pojedinačnih posjetilaca 22.404, u organiziranim grupama, uglavnom učenika i pripadnika Armije, bilo je 15.945 posjetilaca, a bilo je 1.261 posjetilac iz inostranstva. Sa godišnjim posjetom od oko 10.000 ljudi, ovaj se Muzej uvrstio među najposjećenije muzeje u Splitu.

Osim ove stalne muzejske izložbe, Muzej je obradio i postavio dvije tematske pokretne izložbe. 1964. godine u vrijeme jubilarne proslave 20-godišnjice boravka Vrhovnog štaba i NOKJ-a na otoku Visu, Muzej je postavio pokretnu izložbu pod naslovom »Vis — baza mornarice NOVJ«. Izložba je najprije otvorena u Splitu, a zatim je prenesena na omladinsko radilište Jadranske magistrale na dionicu Kolašin—Nikšić i to na 5 radilišta. Zatim je prikazana u Togradu. Za Dan pomorstva i Ratne mornarice ova izložba je otvorena u Hvaru, a u novembru i decembru 1964. prikazana je u Puli, Kopru i Ljubljani. Ovu izložbu razgledalo je oko 86.000 ljudi.

U povodu proslave 20-godišnjice oslobođenja, Vojnopomorski muzej postavio je novu pokretnu izložbu pod naslovom »Četvrta armija i Jugoslavenska mornarica u završnim operacijama«. Izložba je postavljena na 33 veća panoa, ispunjena fotografijama, fotokopijama dokumenata, geografskim kartama i grafikovima. Sadržajno ona je obuhvaćala prikaz vojnih operacija koje su jedinice IV armije i Jugoslavenske mornarice započele sa oslobođenjem istočne Like, Bihaća i otoka Paga, pa do oslobođenja Istre, Trsta, Slovenkog primorja i Koruške. Ova izložba najprije je otvorena u Puli 2. maja 1965. kada je grad slavio 20-godišnjicu oslobođenja. Otada je izložba prenesena u Kopar, pa u Crikvenicu, Zadar, Šibenik i Knin. U augustu 1965. izložba je po nekoliko dana bila postavljena u Benkovcu, Ninu, Obrovcu i Biogradu n/m i predstavljala je uvodnu kulturnu manifestaciju centralne proslave Dana pomorstva i Ratne mornarice koja je 10. septembra održana u Zadru. Kako je u ovim manjim mjestima to bila jedina manifestacija te vrste od oslobođenja, izložbu je posjetilo oko 9.000 ljudi. Izložba je potom otvorena u Domu JNA Split, a zatim u školskom centru u Divuljama. Ovu je izložbu ukupno posjetilo oko 44.000 ljudi.

Rad sa posjetiocima i izložbena aktivnost samo je jedan vid rada ove ustanove. Pripremajući se za postavljanje kompletnog Vojnopomorskog muzeja, koji, prema izrađenom perspektivnom planu, treba prikazati vojno-pomorsku historiju od doseljenja Slavena na Jadran, u Muzeju je otkupom i darovima prikupljena dragocjena zbirka starog hladnog i vatrenog oružja i ostala ratnička oprema, zbirka modela ratnih brodova, medalja, odlikovanja, plaketa i značaka, brodske opreme i raznih aparata, zastava i drugog materijala. Obogaćena je zbirka umjetničkih dijela, koja su sadržajno vezana uz vojno pomorstvo na Jadranu, kopija starih gravira utvrđenih gradova, originalnih dokumenata i starih pomorskih knjiga. Prikupljeno je preko 4.000 fotografija iz Austro-Ugarske ratne mornarice, RM kraljevine Jugoslavije i iz NOB na moru. Evidentirani su predmeti i dokumenti iz vojno-pomorske prošlosti na terenu kao i u raznim arhivima, bibliotekama i privatnim zbirkama. S tim u vezi ovaj Muzej uspostavio je usku stručnu suradnju sa nizom srodnih muzeja i ustanova, organizacija i privatnih lica.

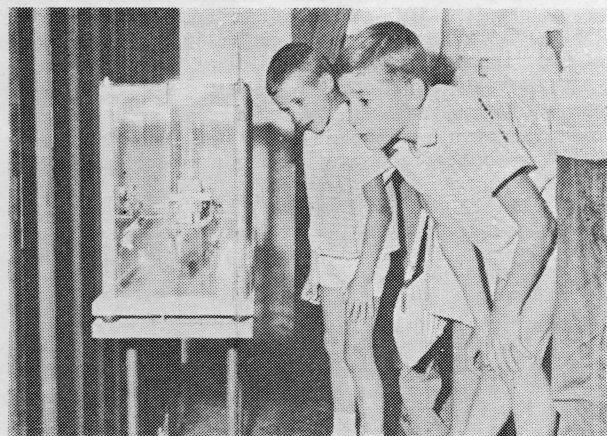
Do sada postignuti rezultati predstavljaju dragocjeno iskustvo i materijalnu bazu postave buduće kompletne muzejske izložbe u novim suvremenijim i većim prostorijama.

Unutrašnjost Vojnopomorskog muzeja u Splitu

Grupa posjetioca u Vojnopomorskom muzeju

Djeca razgledavaju eksponate Vojnopomorskog muzeja

